

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**  
**Факультет романо-германської філології**

**ПРОГРАМА**

**АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХУ**

спеціальність 035 ФІЛОЛОГІЯ

рівень вищої освіти ПЕРШИЙ (бакалаврський)

освітня програма МОВА І ЛІТЕРАТУРА (французька)

спеціалізація 035.051 РОМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (переклад  
включно) – перша французька

**Київ – 2025**

## Розробники:

*Зверева Марина Анатоліївна*, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

*Копитіна Анастасія Сергіївна*, доктор філософії, старший викладач, завідувач кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

*Ласка Ігор Васильович*, гарант програми, кандидат філологічних наук, доцент, доцент романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

Програму розглянуто і затверджено на засіданні

Вченої ради факультету романо-германської філології

Протокол від 18 березня 2025 р., № 3

Голова Вченої ради \_\_\_\_\_  Валентина ЯКУБА

Затверджено на засіданні кафедри

романської філології

протокол від 25 лютого 2025 р. № 2

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  Анастасія КОПИТІНА

## ЗМІСТ

<b><u>ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА</u></b>	<b>4</b>
<b><u>ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО АТЕСТАЦІЇ</u></b>	<b>4</b>
<u>Процедура атестаційного екзамену з фаху</u>	5
<u>Загальний зміст атестаційного екзамену з фаху</u>	5
<u>Організація і робота екзаменаційної комісії</u>	6
<b><u>ЗМІСТ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХУ</u></b>	<b>6</b>
<u>Дисципліни, що виносяться на атестаційний екзамен з фаху</u>	6
<u>Процедура проведення екзамену</u>	6
<u>Зразок практичного завдання</u>	7
<b><u>КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХУ</u></b>	<b>8</b>
<u>Орієнтовні питання з дисциплін, винесених на атестацію</u>	9
<u>Практична і теоретична фонетика французької мови</u>	9
<u>Практична й теоретична граматики</u>	10
<u>Історія французької мови</u>	11
<u>Лексикологія французької мови</u>	13
<u>Стилістика французької мови</u>	13
<u>Документи про освіту та кваліфікацію</u>	14
<b><u>СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ</u></b>	<b>14</b>

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підсумкова атестація студентів включає перевірку й оцінку теоретичної та практичної підготовки студентів-філологів спеціальності 035 ФІЛОЛОГІЯ, освітній рівень ПЕРШИЙ (бакалаврський), освітня програма МОВА І ЛІТЕРАТУРА (французька), спеціалізація 035.051 РОМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (переклад включно), перша – французька, і проводиться у формі атестаційного екзамену з фаху. Для його проведення організується екзаменаційна комісія у складі голови, членів комісії та екзаменаторів. Комісія створюється щорічно і діє протягом календарного року.

Мета цього екзамену полягає у перевірці сформованості результатів навчання, набутих компетентностей, знань випускників, їх готовності до практичної діяльності за спеціальністю. Планомірна самостійна робота студентів, особливо під час підготовки до атестаційного екзамену, допомагає систематизувати, глибше осмислити і закріпити знання, отримані в процесі вивчення усіх фахових дисциплін.

До складання атестаційного екзамену допускаються студенти, які виконали усі вимоги навчального плану та програм з усіх практико-орієнтованих мовних предметів (практика усного та писемного мовлення, практична фонетика, практична граматики), з теоретичних курсів літератури, фонетики, граматики, історії мови, лексикології, стилістики. На атестаційний екзамен виносяться питання, найбільш важливі для виявлення рівня теоретичної та практичної компетенції майбутнього філолога. Завдання підібрані та сформульовані на основі фахових компетентностей, що сформувалися у процесі вивчення основних предметів з фаху. З метою підвищення ефективності програми як навчально-методичного документа до неї також включені списки орієнтованих теоретичних питань та рекомендованої літератури.

На атестаційному екзамені оцінка сформованості компетентностей та результатів навчання проводиться опосередковано, критерії їх визначення – правильність та повнота уявлень студента про функціональний характер того чи іншого мовного явища, демонстрація мовної та предметної компетенції, застосування набутих знань до конкретних контекстів. Випускник повинен засвідчити уміння застосовувати набуті знання на практиці, розкривати закономірності еволюції мовних одиниць і категорій з умінням виокремити етапи тих чи інших наукових парадигм.

Атестаційний екзамен передбачає перевірку та оцінку сформованості у студентів мовної, комунікативної, мовленнєвої, країнознавчої та професійної компетенції, наявності у студентів розвинених мовленнєвих навичок говоріння, письма, аудіювання та читання французькою мовою, ґрунтовних знань про мову, літературу і романське мовознавство, а також вмінь реалізовувати ці знання в майбутній професійній діяльності.

На екзамені перевіряється сформованість таких компетенцій (згідно освітньо-професійної програми): ЗК 7,9,11; ФК-2,3, 7,8,10, 13-16, а також досягнення таких програмних результатів навчання: ПРН-1, 8,10,12,15,16,20.

### **Загальні компетентності (ЗК)**

- ЗК 7 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК9 Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

### **Фахові компетентності (ФК):**

#### **Загально-професійні компетентності:**

- ФК 2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
- ФК 3 Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії іспанської мови.
- ФК 7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту іспанською мовою.
- ФК 8 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання

професійних завдань.

- ФК 10 Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (перекладацький) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

#### **Комунікативні компетенції:**

- ФК 13 *Лексико-граматична компетентність передбачає:* володіння лексичними, граматичними, орфографічними мовними знаннями і навичками; знання семантики, словотворчої й синтаксичної структури, функції в реченні й тексті, лексичної полісемії, антонімії, особливостей фразеології для структурної організації тексту та вираження комунікативної інтенції.
- ФК 14 *Мовленнєво-фонетична компетенція передбачає:* знання про звуки мови і закономірності їх поєднання; про фонетичні процеси (наголос, інтонацію, чергування звуків) знання фонетичної транскрипції та сформованість фонематичних навичок мовлення (рецептивних і репродуктивних); уміння сприймати на слух різножанрові та різнопредметні автентичні тексти.
- ФК 15 *Інтераційна компетентність передбачає:* уміння вести діалог, побудований на реальній або симульованій ситуації та вільно вести розмову з носіями мови; здатність викладати свою думку відповідно до певних типів тексту з дотриманням параметрів комунікативно-стилістичної доцільності та мовної правильності.
- ФК 16 *Країнознавчо-міжкультурна компетентність передбачає:* знання студентів про культуру країн, мова яких вивчається; володіння особливостями мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови в типових ситуаціях спілкування; володіння різними видами мовленнєвої діяльності в ситуаціях міжкультурної взаємодії.

#### **Програмні результати навчання**

- ПРН 1 Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іспанською мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
- ПРН 8 Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію іспанської мови і літератури, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
- ПРН 10 Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
- ПРН 12 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- ПРН 15 Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
- ПРН 16 Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- ПРН 20 Володіти мовою фаху на рівні B2-C1 для вільного письмового й усного перекладу, здійснення професійної комунікації і міжособистісного спілкування та якісного професійного використання.

### **ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ**

Атестація випускників здійснюється за допомогою засобів об'єктивного контролю ступеня досягнення цілей освітньо-професійної програми. Діагностика якості підготовки бакалаврів здійснюється під час атестації бакалаврів у терміни, що передбачені навчальним планом. Атестація здійснюється на підставі оцінки рівня професійних знань, умінь та навичок випускників, передбачених спеціальністю 035 ФІЛОЛОГІЯ, освітній рівень ПЕРШИЙ (бакалаврський), освітня програма МОВА І ЛІТЕРАТУРА (французька), спеціалізація 035.051 РОМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (переклад включно), перша – французька з використанням загальнокомплексних методів комплексної діагностики. Інформаційною базою,

на підставі якої формуються засоби об'єктивного контролю ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки, є змістовні модулі дисциплін.

Атестація якості підготовки бакалавра щодо встановлення фактичної відповідності рівня освітньої підготовки вимогам освітньої програми здійснюється після виконання студентами навчального плану у повному обсязі Екзаменаційною комісією закладу вищої освіти з цього фаху. Голову та склад ЕК затверджує Вчена рада Університету.

### **Процедура атестаційного екзамену з фаху**

До початку екзаменів на основі узагальнених завдань випускові кафедри розробляють зміст, критерії, вимоги до екзамену, оформлені у вигляді програми атестаційного екзамену, підбирають та укладають матеріали, створюють екзаменаційні білети. Атестаційний екзамен бакалаври складають за розробленими і затвердженими екзаменаційними матеріалами, які спрямовані на виявлення у студентів загальнотеоретичних знань, вміння застосовувати інтегровані знання вивченого матеріалу при вирішенні практичних завдань, власної думки та особистісного ставлення. Питання охоплюють весь зміст програм з фахових дисциплін, мають не тільки репродуктивний, а й проблемно-пошуковий характер.

Екзамен проводиться фаховою іноземною мовою. Під час відповіді студента помилки й неточності не виправляються, при цьому недоліки, неточності й змістовні лакуни відповіді кожного студента заносяться до протоколу. Усі члени комісії слухають і оцінюють кожного студента, ведуть індивідуальний протокол, задають додаткові, уточнюючі й перевіірочні питання. Після завершення своєї відповіді студент може залишитися й слухати відповіді інших, або піти з аудиторії та чекати оголошення результатів екзамену.

Після відповіді останнього студента, комісія радиться щодо оцінювання кожного студента на основі індивідуально виставлених рейтингів по кожному компоненту відповіді, використовуючи власні протоколи й нотатки. У разі суперечливих оцінок від різних екзаменаторів голова Екзаменаційної комісії має два голоси та приймає остаточне рішення щодо конкретної суперечливої ситуації. Екзамен закінчується оголошенням фінального рейтингу кожного студента.

### **Загальний зміст атестаційного екзамену з фаху**

На екзамені студенти повинні продемонструвати вільне володіння першою іноземною мовою на базі лексичного запасу в обсязі програмних вимог рівня B2-C1. Компетентнісні вимоги до цього рівня володіння мовою такі:

- Студент може розуміти широкий спектр достатньо складних та об'ємних текстів і розпізнавати імпліцитне значення.
- Може висловлюватись швидко і спонтанно без помітних утруднень, пов'язаних з пошуком засобів вираження.
- Може ефективно і гнучко користуватись мовою у суспільному житті, навчанні та роботі.
- Може чітко, логічно, детально висловлюватись на складні теми, демонструючи свідоме володіння граматичними структурами, конекторами засобами зв'язності та дискурсивними маркерами висловлювання.

Студенти повинні також володіти орфоепічною, лексичною та граматичною нормами першої іноземної мови, вміти правильно реалізовувати цю норму в різних видах мовленнєвої діяльності та в різних комунікативних ситуаціях.

Для підтвердження професійної компетенції студент повинен продемонструвати достатньо високий рівень знань і умінь з теоретичних дисциплін (теоретичної фонетики, теоретичної граматики, лексикології, історії мови, літератури, стилістики), володіння базовою термінологією, вміння визначати, описувати та диференціювати мовні явища різними лінгвістичними методами.

## Організація і робота екзаменаційної комісії

Екзаменаційна комісія створюється щорічно для проведення атестації – атестаційних екзаменів і захисту кваліфікаційних робіт та діє протягом календарного року. До складу комісії входять викладачі випускових та профільних кафедр, провідні фахівці галузі, які викладають фахові предмети на цій спеціальності. Персональний склад ЕК затверджується ректором не пізніше ніж за місяць до початку роботи.

Графік роботи комісії затверджується ректором.

Регламент засідань ЕК встановлює її голова.

Рішення ЕК про оцінку, а також про присвоєння випускнику освітнього рівня та кваліфікації, видачу йому документа про освіту і кваліфікацію приймається на закритому засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. Голос голови ЕК є вирішальним при однаковій кількості голосів.

Засідання ЕК протоколюються. У протоколи вносяться:

- оцінки складання атестаційного екзамену;
- запитання до випускника з боку членів та голови ЕК;
- окремі думки членів ЕК;
- здобуті освітній рівень і кваліфікація;
- назва документа про освіту і кваліфікацію (з відзнакою чи без відзнаки), який видається випускнику;
- інші відомості.

Протоколи підписують голова та члени ЕК, які брали участь у засіданні. Результати захисту кваліфікаційних робіт визначаються рейтингами за 100-бальною шкалою та оголошуються того ж дня після оформлення протоколів засідання ЕК.

Після закінчення роботи ЕК голова складає звіт та подає його до навчального відділу. У звіті аналізується уміння випускників застосовувати знання при вирішенні виробничих проблемних ситуацій, недоліки в підготовці, рекомендації щодо вдосконалення навчального процесу. Звіти голів ЕК і результати атестації обговорюються на засіданні ради Інституту.

## ЗМІСТ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХУ

**Дисципліни, що виносяться на екзамен:**

№ з/п	Шифр навчальної дисципліни за ОПП	Дисципліна, що виноситься на атестацію
1	ОДФ.5	Практична фонетика
2	ОДФ.6	Практична граматики
3	ОДФ.7	Перекладацькі країнознавчі студії
4	ОДФ.8	Теоретична фонетика
5	ОДФ.9	Історія мови
6	ОДФ.10	Лексикологія
7	ОДФ.11	Теоретична граматики
8	ОДФ.12	Стилістика
9	ОДФ.14	Література Франції

## Зразок екзаменаційного білету

У білеті, який має окремий номер, містяться завдання, які студент має виконати, опрацювавши матеріали, що закріплені за цим номером білета, маючи до 30 хвилин на підготовку до відповіді.

## Білет № 1

Lisez le texte donné et préparez-vous à

- lire à haute voix et traduire la partie soulignée ;
- raconter l'intégralité du texte, en commençant par une présentation générale du style de l'auteur, du genre et de la période littéraire qu'il/elle représente, de sa contribution à la tradition littéraire et de l'œuvre de fiction dont est extrait votre passage ;
- analyser les phrases complexes dans l'extrait donné, identifier leur structure et le type de subordination ;
- répondre à des questions sur les personnages, les événements et les idées du texte donné, exprimer sa propre impression ou opinion sur les questions du texte.

Разом із білетом студент отримує картку з текстом, що підлягає опрацюванню, переказу, перекладу й аналізу. Тексти мають однаковий обсяг (до 3 000 знаків), беруться із творів художньої літератури та пов'язані з тими завданнями, які вказано в білеті. Таким чином, опрацювання цього тексту дозволяє оцінити сформованість усіх професійних компетентностей.

**Зразок тексту:**

### Bel-Ami

La Vie Française était avant tout un journal d'argent, le patron étant un homme d'argent à qui la presse et la députation avaient servi de leviers. Se faisant de la bonhomie une arme, il avait toujours manœuvré sous un masque souriant de brave homme, mais il n'employait à ses besognes, quelles qu'elles fussent, que des gens qu'il avait tâtés, éprouvés, flairés, qu'il sentait retors, audacieux et souples. Duroy, nommé chef des Échos, lui semblait un garçon précieux.

Cette fonction avait été remplie jusque-là par le secrétaire de la rédaction, M. Boisrenard, un vieux journaliste correct, ponctuel et méticuleux comme un employé. Depuis trente ans il avait été secrétaire de la rédaction de onze journaux différents, sans modifier en rien sa manière de faire ou de voir. Il passait d'une rédaction dans une autre comme on change de restaurant, s'apercevant à peine que la cuisine n'avait pas tout à fait le même goût. Les opinions politiques et religieuses lui demeuraient étrangères. Il était dévoué au journal quel qu'il fût, entendu dans la besogne, et précieux par son expérience. Il travaillait comme un aveugle qui ne voit rien, comme un sourd qui n'entend rien, et comme un muet qui ne parle jamais de rien. Il avait cependant une grande loyauté professionnelle, et ne se fût point prêté à une chose qu'il n'aurait pas jugée honnête, loyale et correcte, au point de vue spécial de son métier.

M. Walter, qui l'appréciait cependant, avait souvent désiré un autre homme pour lui confier les Échos, qui sont, disait-il, la moelle du journal. C'est par eux qu'on lance les nouvelles, qu'on fait courir les bruits, qu'on agit sur le public et sur la rente. Entre deux soirées mondaines il faut savoir glisser, sans avoir l'air de rien, la chose importante, plutôt insinuée que dite. Il faut, par des sous-entendus, laisser deviner ce qu'on veut, démentir de telle sorte que la rumeur s'affirme, ou affirmer de telle manière que personne ne croie au fait annoncé. Il faut que, dans les échos, chacun trouve, chaque jour une ligne au moins qui l'intéresse, afin que tout le monde les lise. Il faut penser à tout et à tous, à tous les mondes, à toutes les professions, à Paris et à la Province, à l'Armée et aux Peintres, au Clergé et à l'Université, aux Magistrats et aux Courtisanes.

L'homme qui les dirige et qui commande au bataillon des reporters doit être toujours en éveil, et toujours en garde, méfiant, prévoyant, rusé, alerte et souple, armé de toutes les astuces et doué d'un flair infailible pour découvrir la nouvelle fausse du premier coup d'oeil, pour juger ce qui est bon à dire et bon à celer, pour deviner ce qui portera sur le public; et il doit savoir le présenter de telle façon que l'effet en soit multiplié.

M. Boisrenard, qui avait pour lui une bonne pratique, manquait de maîtrise et de chic; il



manquait surtout de la rouerie native qu'il fallait pour pressentir chaque jour les idées secrètes du patron. [...]

C'est par eux [les Échos] qu'on lance les nouvelles, qu'on fait courir les bruits, qu'on agit sur le public et sur la rente. Entre deux soirées mondaines, il faut savoir glisser, sans avoir l'air de rien, la chose importante, plutôt insinuée que dite. Il faut, par des sous-entendus, laisser deviner ce qu'on veut, démentir de telle sorte que la rumeur s'affirme, ou affirmer de telle manière que personne ne croie au fait annoncé. Il faut que, dans les Échos, chacun trouve, chaque jour, une ligne au moins qui l'intéresse, afin que tout le monde les lise.

*Guy de Maupassant. Bel-Ami. 1885.*

1. députation (f) – fonction de député.
2. retors – usé, malin.
3. rente (f) – argent gagné.
4. alerte – agile, vif, éveillé.
5. celer – cacher, dissimuler.

### КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ З ФАХУ

При виставленні підсумкової оцінки за екзамен усі складові питання вважаються рівноцінними. Кожен вид роботи оцінюється за шкалою ECTS («А», «В», «С», «D», «Е», «F»). Кожен екзаменатор веде протокол оцінювання, робить нотатки помилок студента під час усної відповіді та підраховує бали за кожен компонент білета. Під час відповіді екзаменатори не зобов'язані вказувати на мовні й мовленнєві помилки студента, але можуть виправляти ті помилки, які унеможливають успішну відповідь. Після відповідей студентів екзаменаційна комісія зводить до середнього арифметичного індивідуальні бали кожного члена комісії та виводить загальний рейтинг за відповіді на усі завдання. Оцінка за екзамен є колегіальним рішенням усіх членів на підставі обчислених рейтингів.

При узагальненні оцінювання відповідей на екзамені члени комісії користуються такими вимогами й критеріями:

Стобальна шкала	Рейтинг	Критерії оцінювання
90-100	A	Відмінний рейтинг має студент, який продемонстрував всебічні, систематичні й глибокі знання програмового матеріалу, вільно володіє спеціальною термінологією, викладає матеріал послідовно, правильно застосовує теоретичні знання з усіх фахових дисциплін для розв'язання практичних завдань; уміє розробляти методику вирішення дослідницьких проблем, використовуючи при цьому новітні досягнення мовознавства і літературознавства;
82-89	B	Відповідь студента демонструє всебічні, систематичні й глибокі знання програмового матеріалу, вільне володіння спеціальною термінологією, матеріал викладено послідовно, із застосуванням теоретичних знань з різних дисциплін для розв'язання практичних завдань; припускається 1-2 неточності у викладенні матеріалу, які не призводять до помилкових висновків і рішень
75-81	C	Студент достатньо розкриває основний зміст теоретичних питань, володіє навичками лінгвістичного й літературознавчого аналізу, вміє теоретично обґрунтувати й застосувати набуті знання з мовознавства і літературознавства; правильно використовує професійну термінологію, не допускає у відповіді грубих помилок; можливі 3-4 неточності у використанні спеціальної термінології, несуттєві помилки у висновках, узагальненнях, які не спотворюють зміст відповіді
69-74	D	Студент в основному правильно відповідає на питання, але викладає

		матеріал неповно, не завжди послідовно; відчуває певні труднощі у застосуванні теоретичного матеріалу для виконання практичних завдань; помиляється в застосуванні професійної термінології
60-68	Е	Студент коротко, схематично, але в основному правильно відповідає на питання; викладає матеріал неповно, не завжди послідовно; відчуває певні труднощі у застосуванні теоретичного матеріалу для виконання практичних завдань; помиляється в застосуванні професійної термінології
1-59	Ф	Незадовільний рейтинг отримує студент, який не може розкрити основний зміст теоретичних питань, не володіє навичками застосування набутих знань для виконання практичних завдань; не володіє професійною термінологією; допускає грубі помилки в остаточних висновках

## ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІН, ВИНЕСЕНИХ НА АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН З ФАХУ

### Практична і теоретична фонетика французької мови

**Фонетика і фонологія.** Методи фонетичного аналізу. Три аспекти вивчення фонетичної єдності. Фізіологічна і акустична фонетика. Перцептивна фонетика. Фонологія (функціональна фонетика). Фонема. Функції фонем. Позиційні варіанти фонем.

**Фонематична система французької мови.** Фізіологічний принцип класифікації звуків. Класифікація голосних і приголосних французької мови. Фонематична система французької мови. Класифікація голосних. Класифікація приголосних. Особливості системи голосних звуків французької мови, тенденції розвитку. Особливості системи приголосних звуків французької мови, тенденції розвитку.

**Фонетичний склад.** Складоутворення та складоподіл. Правила складоподілу. Фонетичні групи. Поняття про ритмічну групу. Граматичний мінімум ритмічної групи. Ритмічна група і наголос. Наголос. Типи наголосу. Емфатичний наголос. Функції наголосу у мовному потоці. Поняття про синтагму. Фонетичні характеристики синтагми.

**Комбінаторна фонетика** (характерні явища мовного потоку). Кількісні модифікації. Історична довгота голосних. Ритмічна довгота голосних. Довгота приголосних. Подвоєні приголосні.

**Фонетичні явища мовного потоку.** Зв'язування обов'язкове, заборонене, факультативне. Зчеплення і голосове зв'язування. [e] - випадне. Якісні модифікації фонем. Акомодация. Асиміляція. Чергування фонем.

**Просодія.** Надсегментний рівень фонетичного аналізу. Інтонація та її ознаки. Мелодика і інтонація. Функції інтонації. Схематичне зображення інтонації. 4 рівні діапазону голосу. Мелодика фонетичної фрази. 10 базових інтонацій П.Делаттра. Наголос. Типи наголосу. Функції наголосу у мовному потоці.

**Інтонація** різних комунікативних типів речень. Інтонація різних типів розповідного речення. Інтонація спонукального речення. мелодійний малюнок різних типів спонукального речення. Інтонація окличного речення. Мелодійний малюнок різних типів окличного речення. Інтонація питального речення. Мелодійна схема питального речення. Спеціальне і загальне питальне речення. Інтонація питального речення з інверсією. Інтонація питального речення із структурою « est-ce-que ». Побудова питального речення в сучасній французькій мові.

**Фоностилестичний** аспект фонетичного аналізу. Основні вимовні стилі. Три рівні усного мовлення. Загальна характеристика повного і розмовного стилів.

Загальна характеристика розмовного і повного стилів.

## Практична й теоретична граматики

**Основні часові форми:** Présent, Imparfait, Passé composé, Passé simple, Futur, Passé proche, Futur simple, Futur antérieur, Plus-que-parfait, Futur dans le passé. Узгодження часів індикативу. План теперішнього часу. План минулого часу.

**Умовний спосіб.** Дві форми часу. Граматичне значення часів умовного способу. Les temps du Conditionnel.

**Вживання Conditionnel présent** в незалежному реченні для вираження побажання, бажання, припущення, некатегоричного твердження, тощо. Конструкція "on dirait que", "on croyais que". Вживання інверсійної форми "ne serait-ce que".

**Утворення Conditionnel passé.** Друга форма Вживання Conditionnel passée. Conditionnel passée 2e forme. Узгодження часів умовного способу.

**Суб'єктивний спосіб.** Граматичне значення. Valeur grammaticale du subjonctif. Утворення теперішнього часу суб'єктивного способу. Вживання subjonctif у підрядних додаткових реченнях. Вживання subjonctif у підрядних означальних реченнях. Вживання subjonctif у підрядних обставинних реченнях. Вживання subjonctif в незалежних реченнях.

**Віддієслівний прикметник.** Утворення. Граматичне значення. Вживання віддієслівного прикметника.

**Дієприслівник (герундій).** Граматичне значення дієприслівника. Утворення дієприслівника. Конструкція sans + infinitif. Заперечна форма герундія. **Дієприкметник** теперішнього часу. Утворення. Граматичне значення. Вживання. Дієприкметник минулого часу. Граматичне значення. Утворення. Особливості утворення дієприкметників минулого часу деяких дієслів III групи. Складний дієприкметник минулого часу. Утворення. Граматичне значення. Вживання.

**Предмет і завдання теоретичної граматики.** Визначення практичної та теоретичної граматики. Типи граматик. Методи граматичного аналізу: дистрибутивний, трансформаційний, метод опозиції і компонентного аналізу, контекстуально-ситуативний метод. Основні етапи розвитку теоретичної граматики французької мови. Асиметрія в граматиці. Функціональний підхід. Зв'язок граматики з іншими лінгвістичними науками.

**Структура граматичної категорії.** Типи граматичних морфем. Типи граматичних категорій (морфологічні, синтаксичні, лексико-граматичні). Асиметрія відносин між значенням і граматичними формами однієї категорії в семіотичному, парадигматичному та синтагматичному плані.

**Проблеми частин мови у французькій граматиці.**

Визначення поняття « частина мови ». Критерії ідентифікації частини мови. Інвентар частин мови. Ієрархія частин мови. Форма і зміст частин мови. Ядро і перефривія в частинах мови. Первинні і вторинні функції частин мови. Транспозиція (функціональна, морфологічна, синтаксична). Способи морфологічної транспозиції. Транспозиція та значення слова.

**Морфологія та синтаксис як дві складові частини граматики.** Граматична форма і граматична функція. Граматичне й лексичне значення, їх взаємодія. Граматична категорія. Морфологія та синтаксис як два головних розділи граматики, предмети їх вивчення. Парадигматичні й синтагматичні відношення.

**Іменник як частина мови. Синтаксичні функції іменника.** Визначення іменника як частини мови. Семантичні категорії іменників. Іменники загальні і власні, конкретні і абстрактні, речовинні, збірні, однинні і множинні. Морфологічні категорії іменника у французькій мові. Категорія особи, числа, детермінації. Синтаксичні функції іменника.

**Детермінативи. Артикль і його взаємодія з різними лексико-граматичними розрядами іменників.** Загальні ознаки детермінативів як частини мови. Семантика детермінативів. Детермінація якісна й кількісна. Означені і неозначені детермінативи. Артикль. Огляд

існуючих точок зору на артикль. Поняття означеної, неозначеної і кількісно-неозначеної співвіднесеності. Характеристика значень означеного, неозначеного й часткового артикля. Артикль і його взаємодія з різними лексико-граматичними розрядами іменників.

**Прикметник як частина мови. Синтаксичні функції прикметника.** Визначення прикметника як частини мови. Граматичні категорії роду, числа і ступенів порівняння. Система словотворчих моделей прикметника. Синтаксична функція: означення й предикатив. Поняття «прикметник» у французьких граматиках: традиційне включення в клас прикметників займенникових детермінативів і числівників. Проблеми якісних і відносних прикметників у французькій мові. Сучасні тенденції в утворенні відносних прикметників. Субстантивізація й адвербіалізація прикметників. Проблема повної й неповної функціональної транспозиції іменника в прикметник. Нові тенденції в утворенні відносних прикметників. Прислівник як частина мови. Лексико-семантична класифікація прислівників. Морфологічна та синтаксична функція прислівників.

**Прислівник як частина мови. Синтаксичні функції прислівників. Службові частини мови.** Прислівник як частина мови. Лексико-семантична класифікація прислівників. Морфологічна та синтаксична функція прислівників. Прийменник як службова частина мови. Проблема лексичного значення прийменників. Класифікація прийменників. Складні прийменники і прийменникові вислови. Граматичні функції прийменників. Сполучник як службова частина мови. Класифікація сполучників. Значення і вживання сполучників. Сурядні та підрядні сполучники.

**Лінгвістичний аналіз: морфологія дієслова.** Дієслівна синтагма. Структура дієслівної синтагми. Морфологічні характеристики компонентів. Граматичні категорії дієслова. Неособові форми дієслова, синтаксичні функції в дієслівній синтагмі.

## **Історія французької мови**

**Романізація як цивілізаційне явище. Перші пам'ятки французької мови. Предмет і завдання курсу історії мови. Спільність походження романських мов.** Зв'язок історії мови з іншими лінгвістичними дисциплінами. Французька мова як одна з мов романської групи. Тісний зв'язок історії мови з історією народу-носія даної мови, тобто зв'язок і взаємодія “внутрішньої” історії мови, що розглядає еволюцію фонетичної, граматичної та лексичної системи мови, з його “зовнішньою” історією, яка вивчає явища етнологічного та історичного характеру. Спільність походження романських мов. Розмовна та літературна латинська мова. Класифікація романських мов.

**Перехід від народної латинської мови до романських діалектів. Формування та розвиток французької мови.** Особливості процесу романізації Галії та їх значення для розвитку мови. Класична й народна латинь. Ступінь романізації різних областей. Причини, що призвели до утворення різних романських мов та діалектів на спільній базі – розмовній формі народної латинської мови. Субстрати та суперстрати.

**Примітивні діалекти.** Королівства та відповідні мовні діалекти. Еволюція мови в північній та в південній частині Франції.

**Фонетична, лексична й граматична системи перших пам'яток французької мови.** Перші літературні пам'ятки французької мови та їх значення для становлення мови. Словниковий склад мови. Фонетичні, орфографічні та граматичні особливості мови періоду.

**Періоди розвитку французької мови. Мова середньофранцузького періоду. Особливості граматичної системи.** Стисла характеристика літературних пам'яток середньофранцузького періоду. Перша граMATика французької мови. Укладання першого французького словника.

Особливості фонетичної системи. Особливості граматичної системи. Поява нових граматичних форм. Відсутність регулярності в їх уживанні. Словниковий склад мови середньофранцузького періоду. Запозичення з інших мов, їх звукові та семантичні характеристики.

**Ранньоновофранцузький період. Становлення національної французької мови.** Становлення національної французької мови. Внесок найвидатніших письменників XVI - першої чверті XVII ст. у процес уніфікації літературної норми французької мови. Фонетичні зміни у вимові деяких приголосних. Граматичні зміни. Словниковий склад. Запозичення з інших мов, їх звукові та семантичні характеристики.

**Основні тенденції розвитку мови в новофранцузький період.** Основні тенденції розвитку французької мови. Установлення нових норм французької орфографії. Запозичення з інших мов, їх звукові та семантичні характеристики. Вплив народної мови на літературну.

**Сучасна французька мова. Актуальні тенденції розвитку французької мови у Франції та поза її межами.** Сучасний стан розвитку французької мови. Запозичення з англійської мови та її американського варіанта. Діалекти французької мови. Відмінності у фонетичній, лексичній, граматичній системах діалектів. Соціолінгвістичний аспект вивчення літературної французької мови і діалектів.

**Еволюція фонетичного та морфологічного (іменні частини мови) рівнів французької мови. Історична фонетика: еволюція системи голосних від латини до сучасної французької мови.** Еволюція голосних. Трансформація наголошених і ненаголошених голосних.

**Історична фонетика: еволюція системи приголосних від латини до сучасної французької мови.** Еволюція приголосних. Трансформації приголосних на початку, в середині та в кінці слів. Вокалізація приголосних. Групи приголосних та їх особливості.

**Історична морфологія: еволюція іменника, артикля, і прикметника від латини до сучасної французької мови.** Рід та число іменників. Становлення означених і неозначених артиклів. Еволюція латинських форм прикметників та їх граматичних категорій. Особові займенники. Становлення класів присвійних, вказівних, неозначених, заперечних та відносних займенників.

**Еволюція морфологічного (дієслово, прислівник) рівня французької мови.** Історична морфологія: еволюція часових форм дієслова дійсного й умовного способів від латини до сучасної французької мови. Історична морфологія: еволюція форм наказового способу й пасивного стану дієслова, неособових дієслівних форм та прислівника від латини до сучасної французької мови.

### **Лексикологія французької мови**

**Основні поняття лексикології.** Предмет та завдання лексикології. Лексикологія як частина мовознавства. Основні типи лексикологій: загальна, частинна, діахронічна, синхронічна. Зв'язок лексикології з граматиною, фонетикою, стилістикою та історією мови. Етимологічна характеристика словникового складу сучасної французької мови.

**Слово як одиниця мови.** Проблема визначення слова. Функції слова. Ознаки слова: фонетична оформленість; семантична наповненість; номінативність; вільна відтворюваність; синтаксична самостійність. Аспекти виділення слів: графічний; фонетичний; структурний; морфологічний; синтаксичний; семантичний. Структура слова: фонетична; морфологічна; семантична. Типологія лексичних одиниць: повнозначні; займенникові; службові; вигуківі; онімна та апелятивна лексика.

Лексема і лекси (словоформи)

**Словотворення в сучасній французькій мові** . Основні типи словотвору. Дери́вація. Суфіксація. Префіксація. Префіксально-суфіксальна афіксація. Імплицитна афіксація. Основоскладання. Складні слова. Скорочення. Верлан.

**Закономірності та тенденції розвитку словникового складу сучасної французької мови.** Джерела збагачення французької лексики. Шляхи збагачення французької лексики. Змінення значення слова. Основні засоби переосмислення значень. Метафора та метонімія. Табу та евфемізми. Літота та гіпербола. Розширення та звуження значення слова. "Покращення" та "погіршення" значення слова

**Лексична семантика. Семантична структура слова.** Компонентний (семний) аналіз слова. Семема і сема. Лексичне значення слова та його типи: за характером відношень: денотативне, конотативне, контекстуальне. за способом номінації: прямі, переносні.

за ступенем семантичної вмотивованості: мотивовані, немотивовані. за видом синтагматичних відношень (можливість лексичної сполучуваності): вільні, зв'язані.

Поняття «внутрішньої форми слова».

**Запозичення як відображення культурно-історичних зв'язків між народами.** Соціально-історичні підгрунтя запозичень. Види та форми запозичень. Асиміляція запозичених слів. Класифікація запозичень. Пуризм.

**Фразеологія сучасної французької мови.** Основні типи словосполучень. Відмінності між вільними і стійкими словосполученнями. Стійкі словосполучення фразеологічного і нефразеологічного характеру. Класифікація фразеологічних одиниць. Проблема еквівалентності фразеологічної одиниці слову. Фразеологічні одиниці, що виконують номінативну і експресивну функції. Фразеологічна синонімія. Фразеологічна полісемія. Фразеологічні варіанти.

**Узуальний фонд французької мови. Неологізми. Архаїзми та історизми.** Активна та пасивна лексика французької мови. Ядро (активний словник) та периферія (пасивний словник) лексичного фонду та їх взаємодія; Процеси архаїзації та неологізації як чинники мовної динаміки та розвитку. Різновиди архаїзмів. Причини та мотиви мовної архаїзації; архаїзми на різних мовних рівнях: фонетичні, граматичні (морфологічні), словотвірні, лексичні, фразеологічні, синтаксичні, семантичні; Типологія лексичних архаїзмів; Історизми, тематичні групи історизмів; Стилістичні архаїзми та їх типи. Неологія. Різновиди неологізмів. Функції неологізмів: форми та механізми неологізації: запозичення (транскрипція та транслітерація), калькування, лексико-семантичне словотворення, актуалізація застарілих лексем. Загальномовні (узусні) неологізми та поняття мовної інновації; Індивідуально-авторські неологізми (оказіоналізми) та потенційні слова.

**Лексичні підсистеми сучасної французької мови.** Загальна характеристика найважливіших лексичних підсистем. Лексико-семантичні підсистеми: понятійні поля, тематичні поля, лексико-семантичні групи, синонімічні ряди, гіперо-гіпонімічні ряди.

Структурно-семантичні підсистеми: словотвірні гнізда і ряди. Лексико-фонетичні підсистеми: омонімічні ряди.

**Лексична парадигматика. Синонімія та антонімія.** Синоніми. Проблема синонімії. Критерії синонімії. Поняття синонімічного ряду. Синоніми абсолютні та відносні. Часткові синоніми. Диференціація і класифікація синонімів за спільністю предметного значення, сферами використання понять, за афективністю і стилістично-функціональними відтінками і особливостями. Фразеологічна синонімія. Антоніми. Типи антонімічних відносин. Часткові антоніми. Омоніми. Омонімія слів і словосполучень. Омоніми лексичні та граматичні. Повні і часткові омоніми. Проблема розмежування полісемії та омонімії.

**Регіональна варіативність французької мови** . Лексика французької мови за сферою вживання. Загальноповсюджені лексика та її ознаки; Лексика обмеженого вживання: територіальні, соціальні та професійні чинники формування. Географічна варіативність мови та причини лінгвістичного різномайття у Франції. Поняття діалекту та мови.

**Соціальна варіативність французької мови Лексикографія. Характеристика найважливіших типів словників.** Соціальна диференціація. Умови та причини формування жаргону; Ознаки та функції жаргону; Різновиди жаргону: жаргон, аргю, професійний жаргон (професіоналізми), сленг, верлан; Стилістичне використання жаргонних одиниць. Термінологічна лексика. Поняття детермінологізації. Ознаки терміна: системність, точність, наявність дефініції, тенденція до однозначності, емоційна нейтральність, інтернаціональний характер; Виробничо-професійна лексика та її ознаки. Професіоналізми і їх різновиди: науково-технічні, професійно-виробничі. Просторічно-жаргонні. Предмет та завдання лексикографії. Визначення словника та його організація. Перші словники. Типи словників.

### **Стилістика французької мови**

**Стилістика як сучасна філологічна наука.** Її поняття. Становлення стилістики протягом століть. Теорія Шарля Баллі. Розрізнення мови і стилю. Типи письмового та усного стилів. Їх характеристика. Функції мови.

**Галузі стилістики.** Стилістична цінність. Фактори вибору стилю. Рівні мови. Умови функціонування стилів. **Комунікативні підходи.** Комунікативна теорія Якобсона. Роль контексту. Мовні лагуни. Багатозначність і широка семантика. Фактори вибору стилю.

**Система функціональних стилів.** Різні підходи до класифікації стилів; Визначення функціонального стилю; Характеристика функціональних стилів. **Особливості письмового та розмовного стилів французької мови.** Основні характеристики розмовної французької мови. Фонетичний аспект розмовної французької мови. Граматичні особливості розмовної французької мови. Писемні стилі французької мови. Стилістичні фігури і тропи.

**Стилістичне значення.** Стилістичне забарвлення в системі мови та його компоненти; Стилістичне забарвлення в контексті; Конотативне значення. Стилістична парадигматика: тематичні групи, тематичні та синонімічні ряди; Стилістичний потенціал синонімії мовної та контекстуальної.

**Стилістика тексту.** Текст як одиниця найвищого рівня мови. Текст як одиниця усної та писемної комунікації; Текстові ознаки та категорії. Класифікація текстів з різних позицій функціональних стилів, композиційних форм та жанрів. Реалізація стилістичних засобів в різних типах мовлення.

### **Список авторів французькомовної художньої літератури**

Вольтер, Дені Дідро, Жан-Жак Руссо, Жорж Санд, Стендаль, Гюстав Флобер, Віктор Гюго, Еміль Золя, Оноре де Бальзак, Гі де Мопассан, Франсуа Моріак, Антуан де Сент-Екзюпері, Ромен Гарі, Ж.-М. Г. Ле Клезіо, Ерік-Емманюель Шмітт

### **Документи про освіту та кваліфікацію**

Здобувачі першого (бакалаврського) освітнього рівня, які успішно пройшли атестацію, отримують диплом про здобуття відповідного рівня вищої освіти за відповідною освітньою програмою та кваліфікацію бакалавра філології.

Студенти, які отримали незадовільну оцінку при складанні атестаційного екзамену, відраховуються з Університету та одержують академічні довідки.

## СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Божко І. С. *Stylistique française = Стилїстика французької мови : навчально-методичний посібник зі стилїстики для студентів ІV курсу / І. С. Божко.* – Суми : СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2020. – 100 с.
2. Hébert L. *Introduction à l'analyse des textes littéraires / L. Hébert.* – Paris : Classiques Garnier, 2023. – 748 p.
3. LE FRANÇAIS. *Навчальний посібник з французької мови для студентів вищих навчальних закладів / Укладач: В.Ю. Литвиненко.* – Умань: Видавничо-поліграфічний центр «ОМІДА», 2017. – 161 с.
4. Смушинська І. В. *Французька лексикологія. Lexicologie française : навч. посіб.* / І.В. Смушинська. – Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2015. – 598 с.
5. Гунчик І. *Лексикологія сучасної французької мови = Lexicologie du français moderne : Навч. посібн.* / І. Гунчик, Т. Хайчевська. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. - 132 p.
6. Blondeau N. *Littérature progressive du français : niveau avancé / N. Blondeau, F. Allouache.* – Paris : CLE International, 2016. 160 p.
7. *Cours de grammaire française / sous la dir. de J. G. Tamine.* – Paris : Armand Colin, 2015. – 352 p.
8. Ph. Monneret. *La grammaire du français. Terminologie grammaticale / Ph. Monneret, P. Poli.* – EDUSCOL, 2020. – 214 p.
9. Skrypnyk A. *La syntaxe de la langue française. Навч. посібник.* – К., 2021, 162 с.
10. Stanislav O. *Histoire de la langue française : manuel.* – Loutsk : Centre d'édition et de polygraphie Veja-Drouk. 2021. – 68 p.